

Семенко С. В.,

канд. філол. наук, професор,
завідувач кафедри журналістики
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка

РОЛЬ РЕГІОНАЛЬНИХ ЗМІ У ПИТАННЯХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА ПРОТИДІЇ БУДЬ-ЯКИМ ВИДАМ ДИСКРИМІНАЦІЙ

Натепер у всіх сферах в Україні: політиці, економіці, армії, освіті, культурі значну роль відводять упровадженню гендерних практик, триває процес налагодження суспільного діалогу, що спрямований на усунення гендерної дискримінації, про що й стверджується у «Концепції комунікації у сфері гендерної рівності» (2020): «Невід'ємним елементом становлення України як держави, що дотримується демократичних принципів і поважає права людини та основоположні свободи, є забезпечення гендерної рівності в усіх сферах суспільного життя» [2].

Мета публікації: шляхом аналізу змістового наповнення полтавських видань з'ясувати дотримання редакціями вимог забезпечення гендерної рівності та протидії будь-яким видам дискримінацій.

Поставлена мета передбачає виконання таких завдань: проаналізувати проблему дотримання гендерного балансу в публікаціях полтавських видань: газети «Вечірня Полтава», «Зоря Полтавщини», «Полтавський вісник», «Полтавська думка»; інтернет-видання «Kolo news», «Новини Полтавщини», «Зміст» та ін. ; дослідити співвідношення чоловіків і жінок, які представлені на сторінках аналізованих видань.

Сучасні ЗМК, які працюють за принципами гендерно чутливої журналістики, сприяють розбудові розвиненої демократії в Україні, декларують соціальний паритет жінок і чоловіків. У цьому руслі для редакційної політики регіональних ЗМК важливими залишаються питання їх саморегуляції у площині дотримання гендерного балансу. І хоча аналітичному статистично-соціологічному звіті «Гендерний профіль Полтавської області» за 2020 рік констатується, що на Полтавщині «функціонує механізм реалізації по-

літики рівних прав та можливостей жінок та чоловіків» [1], однак аналіз редакційної політики та змістового наповнення окремих регіональних видань свідчить про низький індекс гендерної чутливості полтавських медіа.

Так, стереотипно чоловіків на шпальтах полтавських регіональних газет і в новинах інтернет-видань зустрічаємо значно частіше, ніж жінок, причому, як свідчать результати останнього моніторингу лютий-квітень 2021 року (проводила ГО «Полтавський «Преса Клуб»»), майже з однаковим показником: у друкованих ЗМК – 77 % експертів та 78% героїв, у онлайн-медіа – 79% експертів і 76% героїв [3].

Воднораз спостерігаємо позитивну тенденцію представлення жінок-експерток практично в усіх сферах, особливо це помітно в публікаціях політичної тематики. Цьому не в останню чергу сприяло введення гендерних квот на останніх виборах до місцевих рад, завдяки яким пройшло немало депутаток, які активно репрезентують свої політичні й громадські ініціативи в інформаційному полі Полтавщини.

Традиційно, у друкованих ЗМІ Полтавщини жінки є експертками та героїнями в публікаціях з культурної, освітньої тематик, рідше політичної та економічної. Приміром, у «Вечірній Полтаві» жінки найчастіше є героїнями у темі спорту, а експертками в питаннях екології та довкілля, при цьому відсутня репрезентація жінки і як експертки, і як героїні в публікаціях політичної та економічної тематики.

Аналогічна ситуація спостерігається і в «Зорі Полтавщини», де жінки – героїні матеріалів на тему освіти та науки, а експерток найбільше в матеріалах кримінальної тематики й надзвичайних подій.

У «Полтавській думці» знаходимо небагато героїнь та експерток, однак вони представлені у публікаціях на тему політики та війни / армії.

У газеті «Полтавський вісник» жінки є героїнями матеріалів у публікаціях культурної, релігійної та спортивної тематики.

В інтернет-виданнях спостерігається багатоманіття тем, де жінки репрезентовані як експертки та є героїнями матеріалів. Наприклад, видання «Kolo news» систематично залучає жінок як експерток до висвітлення всіх ключових тем життя області – економіки, політики, медицини, соціальної політики. Журналістки цього видання створили низку публікацій про «нежіночі професії», в яких порушено питання гендерна дискримінації у професійній сфері: «Чи не тиснуть погони й чи форма до лица: полтавська поліціантка – про службу в патрульній поліції», «Жінки мають номінальну

владу й не впливають на процес ухвалення рішень», «Жінки у владі Полтави та Полтавської області», «Професія рятувальниці: чи є місце жінкам у ДСНС», «Битва статей» у кінному спорті: чи просто втриматися в сідлі».

Торкаються журналістки цього інтернет-видання й проблем сексизму в українському суспільстві, зокрема Надія Труш в одній із своїх публікацій наголошує про важливість усунення сексистських дискримінаційних проявів у колі полтавського політикуму: «Коли я роблю добірки сексистських висловлювань нашої влади, мені закидають, що в країні, яка перебуває в стані війни, є важливіші проблеми. Але сексистські висловлювання й жарти стосуються зазвичай жінок, зокрема блондинок. І це, можливо, одна з причин, чому жінки неохоче йдуть у політику» [5]. Оперативно зреагувало видання «Kolo. news» й на прояв сексизму в рекламі, спрямованій проти підпалювачів трави, публікацією «У Полтаві розмістили гомофобський білборд», де вмотивовано відповідно до журналістських стандартів подається оцінка цієї інформаційної події.

Корисну й об'єктивну інформацію гендерної тематики висвітлюють медійники інтернет-видання «Зміст», редакція прагне збалансовано репрезентувати позицію обох статей: «Семеро дітей та більше. «ідеальна українська сім'я» та невидимі жінки в розмові про народжуваність», «Ти красуня чи берегиня? Якими бачать дівчат дитсадки та школи у XXI столітті» (авторка – Олени Стрельник), «Ціна батьківства. як це – бути розлученим батьком в Україні (автор –Максим Ганжа).

В аналітичному інтерв'ю Анастасії Мацько й Анастасії Добряк «Ти себе справжню. розмова з полтавською соціологінею Оленою Стрельник» ключовими темами стали проблеми самоідентифікації жінки у сучасному суспільстві крізь призму впливу різноманітних культурних традицій.

Редакція інтернет-видання «Зміст» оперативно реагує на виклики часу, підтвердженням цьому є публікація Лілії Удоденко «Нове життя у Полтаві. Чотири історії переселенок з Криму та Донбасу», в якій порушується нова гендерна тема – реалізація своєї соціальної ролі через зміну соціального статусу внутрішньо переміщеними жінками з тимчасово окупованих українських територій.

Анна Аксук презентувала читачам «Змісту» цікавий гендерний антидискримінаційний благодійний проект «Віку немає», що був реалізований у Полтаві вже вдруге перукарями, візажистами і стилістами для жінок 60 років.

У публікації Аліси Куценко «Як жінка з інвалідністю змінює Полтаву. 9 добрих справ Ірини Твердохліб», зруйновано стереотип про низьку соціальну активність жінок з інвалідністю – героїня є взірцем реалізації життєвого потенціалу для жінок з інвалідністю. Особливий акцент у медіатексті зроблено на тому, що героїня публікації є єдиною представницею людей з інвалідністю в органах державної влади.

У розлогу інтерв'ю з керівницею БО «Світло надії» Оленою Чикуровою «Чому кожен має знати номер притулку для жінок, які постраждали від домашнього насильства» означено найбільш типову ситуацію цієї проблеми: небажання звертатися жінок до поліції, бо поліція пише в протоколах «сімейна сварка», а не «домашнє насильство»; докладно описано нелегкий шлях жінок, які постраждали від чоловіків-агресорів, перш ніж вони потрапили у притулок; про байдужість керівників новостворених об'єднаних громад до створення притулків для жертв домашнього насильства.

Публікує редакція й матеріали соціологині Олена Стрельник, спрямовані проти виявів сексизму: «Каструлі у подарунок, «Дам усім» та «Міс супернімфетка»: хроніки полтавського сексизму», яка ілюструє свою позицію яскравими й влучними прикладами проявів сексизму в полтавській політиці, культурі, ЗМК.

Отже, редакційна політика регіональних медіа повинна бути спрямована на питання забезпечення гендерної рівності та протидії будь-яким видам дискримінацій. Журналісти полтавських медіа повинні систематично висвітлювати найбільш важливі питання питомі для гендерно чутливої журналістики: протидія гендерній дискримінації у всіх її проявах, соціальна реалізація жінки в українському суспільстві.

Сьогодні на регіональні медіа покладена велика відповідальність: налагодження суспільного діалогу, підвищенню рівня громадської обізнаності та освіченості жителів Полтавщини про небезпеку використання гендерної тематики як інструменту гібридної агресії, дестабілізаційних процесів в українському суспільстві.

Література

1. Гендерний профіль Полтавської області / <https://www.minregion.gov.ua/about/politika-gendernoyi-rivnosti/tsikavo-ta-korisno-pro-gender/genderni-profil-24-oblastej-ukrayiny-ta-m-kyyeva>
2. Концепція комунікації у сфері гендерної рівності <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80#Text>

3. Курочка І. Про жінок та чоловіків у полтавських обласних медіа підсумки гендерного моніторингу обласних видань (квітень 2021) https://pressclub.poltava.ua/%d0%bf%d1%80%d0%be-%d0%b6%d1%96%d0%bd%d0%be%d0%ba-%d1%82%d0%b0-%d1%87%d0%be%d0%bb%d0%be%d0%b2%d1%96%d0%ba%d1%96%d0%b2-%d1%83-%d0%bf%d0%be%d0%bb%d1%82%d0%b0%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d1%85-%d0%be-2/?fbclid=IwAR2If0RMRpGEYF6qdone-0t2NWrzTRDKZQ75R_62HvwgGyHEiSTjXcykAJM

4. Сайт інтернет-видання «Зміст».

5. Сайт інтернет-видання «Kolo news».